

Učila za nauk o mehaniki. Priprave za določanje težišča, položaja in stojalnosti teles. Vzvodi (tehtnice). Škripci. Kolo na vretenu. Priprava za določanje sil sestavljač in poslednjice (paralelogram sil). Troje nihala z dolžinami 1, 4, 9. Sekundno nihalo. Hidrostatična tehtnica. Gostomeri. Priprave za določanje tlaka na dno, na stene in vzgona. Občujoče posode. Potapljalški zvon, potapljalca (slika). Natega. Zavita natega. Navadna sesaljka. Heronova buča. Brizgalnica. Zračna sesaljka za razredčevanje in zgoščevanje. Strmina. Klini. Vi-jaki. Sredobežni stroj.

Učila za nauk o zvoku. Zveneče plošče in strune. Samostrun. Sirena. Ustnična in jezična piščal. Slika in model ušesa in glasila. Gramofon. Godala.

Učila za nauk o svetlobi. Priprava za poočitovanje svetlobnega odboja. Ravno, jamasto in vzbočeno zrcalo. Krasnogled. Priprava za poočitovanje svetlobnega loma. Optične leče. Prizme. Slika in model očesa. Drobno-gled. Kamera obskura. Fotografični aparat.

Učila za nauk o kemiji. Poizkusne priprave za razvijanje kisika, vodika in dušika. Kemikalije.

Tehnologija. Tehnološka zbirka na II. mestni deški ljudski šoli: Steklo. Zarnice. Vžigalice. Smodnik. Knjigotisk. Kamenotisk. Železo-jeklo. Železni izdelki. Žica in žični izdelki. Jeklena pisalna peresa. Kovine. Zlitine. Emajliranje. Grafit. Svinčniki. Opeka. Glinene peči. Porcelan. Cement. Umetno glineno blago. Sladkor. Figova kava, cikorija, kandiiti in sadje v konzervah. Skrob. Testenine. Kakao in čokolada. Celuloza. Lesovi. Laneno predivo. Platnene tkanine. Konopno predivo in izdelki. Bombaž. Bombaževe tkanine. Juta. Volna. Vata. Klobučevina. Sita. Papir. Pivovarstvo. Milo. Sveče. Etrska olja. Mineralna olja. Smole. Kavčuk — trda guma. Azbest — guma. Eternit. Usnje. Barvila. Anilinske barve. Barvane in tiskane tkanine. Klej. Glavniki roženi. Produkti iz živalstva, rastlinstva in rudinstva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje dne 7. decembra t. l. ob 1. uri popoldne v Št. Lovrencu ob Temenici. Poleg običajnih točk bo hospitacija v obeh razredih, ter nastopita: gospica Amalija Hinek, »Pisani es, gospod Fran Potokar, »Spisje: Sova. — Samostojni opis po načrtu«. Razgovor o nagrobnem spomeniku pokojnemu g. nadučitelju Alojziju Jeršetu. — Tovarišice in tovariši! Pristopite društvu z letnino 2 K ter udeležite se zborovanja v čim večjem številu! Dobro došli, prijatelji šole in učiteljstva!
Viljem Gebauer, predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje v petek dne 8. decembra t. l. točno ob polu 11. uri dopoldne v deški šoli za celjsko okolico po nastopnem sporedu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Nadaljevanje predavanja g. prof. Kožuha o kartografski projekciji. 4. Iz šolske prakse. — Pol ure pred zborovanjem seja »koncertnega odseka«. K prav obilni udeležbi vabi

Armin Gradišnik, predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 7. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila delegatov: a) O VII. dež. učit. skupščini, b) O »Zavezi«, c) O »Lehrerbundu«. K prav obilni udeležbi vabi

J. Kopič, predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 7. decembra 1905, v šoli Leitersberg-krčevinski. Vzpored: 1. Zapisnik o zborovanju dne 6. julija 1905. 2. Dopisi. 3. Poročilo o delovanju društva za leto 1905. Poročilo blagajnika. 5. Pogovor o novem šolskem in učnem redu za ljudske in meščanske šole. 6. Predlogi in nasveti. 7. Volitev novega društvenega odbora.

Z ozirom na novi šolski in učni red pozivam ter prosim vse gg. spodnještajerske tovariše, da si ga pogledate prav pozorno in pregledate prav stvarno. Eventualne pripombe, želje in druge opazke mi blagovolite doposlati ali drugim potom javiti najpozneje do 15. decembra 1905. Posebno potrebujem stvarnih podatkov o šolskih vrtilih (obveznost, delo, ovire itd.), o katerih govori § 13. Jako mi ustrežete, cenjeni gg. tovariši, ako mi naznanite do 15. ali vsaj do 20. decembra tudi mnenja o šolskih zvezkih (lineatura, oblika itd.). C. kr. ministerstvo želi in namerava uvesti nekakšno enotno tipološko zvezkov ter nabira tozadevnih poročil.

Avguštin Požegar.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. decembra ob eni popoldne v Šmarju. Glavna točka sporeda: Razgovor o novem šolskem in učnem redu. K obilni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo po štirimesečnem odmoru sedmič v tem letu dne 5. novembra v navadnih prostorih v Celju. Zopet okrepcani po počitnicah, se nas je zbralo lepo število — 40 tovarišev, da pokažemo, da nam ni mar le dela v šoli, ampak da si hočemo tudi načrpati v svojih tovariških sestankih novih moči in veselja za naše trudapolno delo, ki nam vkljub malenkostnih povišanj ni tako poplačano, kakor bi zaslužili. Vsekako pa bi bilo število zborovalcev vedno lahko na tem višku, če ne višje, da bi ne bilo pri marsikom preveč komoditete in indolence, da ne rečemo nekakega mrzličnega izogibanja pred tovariši, kar gotovo ne donaša nikakih tovariških simpatij. Upamo, da vidimo pri prihodnjem zborovanju marsikoga, ki smo ga pogrešali vse leto!

G. predsednik pozdravi v iskrenih besedah navzoče tovariše in novo članico gdč. Kavčičevo iz Blagovne ter goste gdč. Megličevo, gg. Lorberja in Stritarja iz Braslovč, zlasti pa še g. prof. Jos. Kožuha, ki je blagovolil ponuditi se v društvu predavati o kartografski projekciji. Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika nam je g. predavatelj prav zanimivo predaval o gori imenovani temi, ki je pa takrat še ni mogel končati zaradi pičlo odmerjenega časa; nadaljeval bo o tem predmetu v enem prihodnjih zborovanj, na kar opozarjamo že danes člane, katerim se nudi prilika, pridobiti si za šolo marsikaj koristnega.

Od zadnjega zborovanja sem smo izgubili dva tovariša; koncem meseca avgusta je preminil marljiv bivši član našega društva g. Ivan Pilih, nadučitelj pri Sv. Štefanu pri Šmarju, katerega je stara sovražnica učiteljstva — sušica — strla v najlepši moški dobi. V znak sožalja so na poziv tov. predsednika vstali navzoči člani. Zaradi preseljevanja pa smo izgubili tov. g. Martina Kranjčiča, ki je prišel za nadučitelja v Škale pri Velenju. Tudi važna zborovanja, kakor je omenjal tov. predsednik, so se vršila od zadnjega zborovanja dozdej, in sicer: ono »Zaveze« v Pulju, »Lehrerbundovo« zborovanje glede zedinjenja štajerskega učiteljstva in VII. uradna deželna skupščina. Tov. g. Černež je na kratko podal paralelo med zadnjo in zdano dež. učit. skupščino, poudarjajoč znaten napredek te skupščine v primeri s prejšnjo.

Govorec o raznih zborovanjih pa tudi nismo mogli zabiti možatega nastopa naših vrtilih tovarišev na Kranjskem o priliki njih dež. učit. skupščine. Komur se izčrpavajo moči do skrajne meje, se mu nalaga le delo in zopet delo, a se mu ne privoščiti trohice poviška pošteno, a krvavo zasluženega plačila, temu se pač ni čuditi, da malo trdneje potrka tam, kjer ga morajo slišati: Tako postopanje kranjskega učiteljstva mora pač imponirati vsakemu količkaj razsodnemu človeku. Naše društvo zato izraža svoje iskreno sočustvo nad vrlim postopanjem kranjskega učiteljstva o priliki deželne učiteljske skupščine. A čudili smo se, čuvši, da se misli take vrle zastopnike, za katerimi

stoji brezdvomno vse kranjsko učiteljstvo kot mogočna falanga, disciplinirati. Z obžalovanjem pa smo zaznali, da je za glasovito discipliniranje delegacije kranjskega učiteljstva glasoval c. kr. nadzornik, kar kaže, kako malo mu je mar gmotno stanje slovenskega učiteljstva, ki bi moralo v njem imeti pravega zaščitnika in dobrohotnega prijatelja. Od moža, ki je baje s svojim »železnim konjem« prekorajil nekaj Evrope, bi pričakovali malo več svetovnega naziranja in naprednega duha, nekaj več prijateljstva do trpečnega učiteljstva. Tudi na Ruskem zdaj ni več tako, kakor nekdanj...*)

V počitniškem času je zborovala v Št. Jurju ob juž. žel. »Družba sv. Cirila in Metoda«. Tamošnjemu učiteljstvu se ima ta zahvaliti, da je družba tako imenitno zborovala. Kadar koli se domislamo »Družbe sv. Cirila in Metoda«, vedno nam pridejo na misel besede »Črevlje sodi naj kopitar...« V šolski družbi, ki je res eminentne važnosti za slovenski narod, še dozdej nima učiteljstvo pravega zastopstva. Da bi bil v vodstvu družbe pravi strokovnjak, bi odpravilo to marsikatero napako in čisto drugače delovalo kakor dozdej. — V odboru omenjene družbe sedita dva člana, ki sta skupno z nadzornikom Stiasnim tudi glasovala za discipliniranje delegatov, in sicer dekan Žlogar, tajnik gori omenjene družbe in toli oboževani notar Luka Svetec. Groza obhaja človeka, videč, da sede v odboru šolske družbe taki možje. Potem ni čudo, da ne marajo v odboru učitelja-strokovnjaka. Z obžalovanjem vzame naše društvo na znanje postopanje »Družbe sv. Cirila in Metoda« napram učiteljstvu.

Kakor je dalje omenjal tovariš predsednik, je bilo naše društvo o priliki Prešernove slavnosti častno zastopano; tudi je opozoril tovariše na novi šolski in učni red, o katerem se bo razmotrivalo pri prihodnjem zborovanju natančneje. Tudi je izrazil veselje nad prisotnostjo tov. g. Schmoranzerja, ki je po daljšem dopustu zopet prišel med nas. Veseli pa ga morajo biti tovariši tembolj, ker se je z vso vneto poprijel poučevanja novodobnega risanja v risarskem kurzu za učitelje, ki se vrši vsako nedeljo dopoldne v prostorih deške okoliške šole. Požrtvovalnost zlasti tov. g. Schmoranzerja kot voditelja kurza, pa tudi kurz obiskujočih tovarišev je velika, če pomislimo, da ne dobe niti vinarja podpore od strani, ki bi ji moral biti napredek učiteljstva nad vse.

Upamo, da bomo pri prihodnjem zborovanju, dne 8. decembra, marsikateremu redkemu obiskovalcu naših zborovanj stisnili roko.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« so darovali: Prva dolenjska posojilnica v Metliki 200 K; županstvo v Št. Petru na Krasu 10 K; županstvo na Dovjem na Gorenjskem 20 K; učiteljstvo deške ljudske šole v Kranju 9 K namesto venca na krsto gdč. tovarišici Viktoriji Praprotnikovi. G. Karel Mahkota, učitelj v Velesovem, je nabral ob sklepu usposobljenostnega izpita med tovariši 12 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Kolekta poštih znamk. Iz kamniškega okraja kolekta št. 11; iz novomeškega okraja prepis kolekta št. 2. Bog poživi vse »kolektarje«, posebno one, ki pošiljajo kolekta hitro naprej!

Z izboljšanjem učiteljskih plač, tako piše »Rdeči Prapor«, se je pečal kranjski deželni zbor. Liberalni kakor tudi klerikalni poslanci so bili nenavadno prijazni delavcem. Seveda, tudi deželni zbor nima večnega življenja, prišlo bode zaključje, pa nove volitve in z učiteljskimi glasovi bode treba računati. In zato je čas, da se stori nekaj za učitelje. Sicer prihaja to izpoznanje precej pozno. Da se učiteljem slabo godi, je že stara stvar. In da je dežela dolžna skrbeti za tiste, ki vzgajajo mladino ljudstva, tudi ni nič novega. Znano je tudi že davno, da večne materialne skrbi niso sredstvo za pospeševanje stanovskih dolžnosti. Ali

učitelji niso bili — nevarni. Slikali so svoje žalostne razmere v svojih časopisih in to ni bolelo nikogar. Šele ko so nastopili z znano obstrukcijo na zadnji deželni učiteljski konferenci, so gospodje spoznali, da je situacija bolj resna, kakor so mislili prej. Sedaj se vse topi ljubezni do učiteljev. Tako je seveda povsod; kdor ne zahteva svojih pravic tako, da se ga mora slišati, njega se ne sliši; kdor ne podkrepí svojih zahtev z močjo, na njega se ne ozira. Učiteljem je to dober pouk. A dolgoletno preziranje važnega vprašanja se sedaj maščuje. Deželne finance so jako klavrne in če bi tudi deželni zbor hotel izdatno pomagati, ne more. Kajti »kjer nič ni, tudi cesar ne vzame.« Od samih simpatij učitelji ne morejo živeti. Deželni zbor bi bil moral že davno skrbeti, da bi bil našel nove vire dohodkov in če bi bil smatral učiteljsko vprašanje važno, bi bilo sedaj lahko že rešeno. Tako pa dajejo sedaj mesto regulacije draginjsko doklado. In glede te se ne morejo zediniti. Računajo, pa vidijo da ni denarja. Nekaj bi lahko dali, a mnogo ne. Kako torej razdeliti? Komu dati in komu ne? Eden misli tako, drugi tako. Potem pravi drugi zopet drugače. Sklenejo, pa zavržejo lastni sklep, pa debatirajo iznova, pa delajo načrte, pa jih zavržejo in končno se zedinijo na podlagi predloga, ki je najcenejši. Oženjeni učitelji dobe nekaj, samci in učiteljice ničesar. Naj čakajo na definitivno rešitev. In ker morajo dotlej vendar le živeti, naj delajo dotlej dolgove, kadar pa pride regulacija, bodo komaj toliko dobili, da bodo mogli od priboljška plačevati obresti. To so posledice slavne kranjske politike. Stranki pa res nimata druga drugi veliko očitati. Če je tudi bila klerikalna obstrukcija učiteljem škodljiva, je bilo učiteljsko vprašanje vendar že pred obstrukcijo pereče. Sedaj bi komaj dvojna regulacija pomagala.

Umrl je v Rajhenburgu včeraj dopoldne nadučitelj Matko. Več o zaslužnem tovarišu že spregovorimo.

Blejski diletantje so priredili dne 26. novembra t. l. v »Blejskem domu« veselico z igro v korist »Učiteljskemu konviktu«.

Okrajna učiteljska skupščina za logaški okraj bo dne 4. julija 1906. v ljudski šoli na Rakeku.

Deželni zbor kranjski je dovolil »Narodni šoli« 400 K podpore za l. 1905 in za l. 1902 — 1904 naknadno 400 K.

Petletnice. Deželni šolski svet kranjski je 15 učiteljem priznal predčasoma 6. petletnice in jih nakazal v plačilo. Deželni odbor se je pritožil do upravnega sodišča, ker je smatral, da deželni šolski svet z ozirom na tozadevne deželne zakone ni bil opravičen, priznati označene petletnice. Upravno sodišče je ugodilo pritožbi deželnega odbora. Zaradi tega so prizadeti učitelji prisiljeni, vračevati deželi nezakonito prejete petletnice. Te petletnice znašajo skupaj 3399 K 92 h. Glede na to, da vsi prizadeti učitelji, kojih je velik del že v pokoju, težko vračajo petletnice, ki so jih prejeli in porabili v dobri veri, da jim po postavi grede in na podlagi odločbe deželnega šolskega sveta, je bil finančni odsek deželnega zbora mnenja, da naj se deželni zbor ne omeji samo na rešitev vloženih prošenj, temuč da se glede vseh prizadetih 15 učiteljev sklene, da se terjate dežele na nezakonito izplačanih petletnicah v skupnem znesku 3399 K 92 h odpiše. Ti učitelji, oziroma nadučitelji so: Gerčar Andrej, Franke Josip, Levstik Vinko, Stojec Fran, Papler Fran, Žibert Anton, Požar Anton, Adamič Avgust, Arnič Leopold, Maier Josip, Kumer Valentin, Engelmann Kristjan, Punčah Šimen, Muhič Fran, Kavčič Fran. Deželni zbor je v seji dne 22. pret. m. sklenil, da se označeni zneski na preveč prejetih petletnicah navedenim 15 učiteljem odpišejo in da se tiste vsote, ki so že vrnjene, izplačajo.

Kredit za šolske zgradbe. Deželni zbor kranjski je v seji dne 24. pret. mes. dovolil deželnemu odboru za l. 1905. za podporo šolskih zgradb 12.000 K kredita, ki ga naj primerno razdeli.

Članek tovariša Jovanovića, ki ga priobčujemo danes, je objavila tudi »Edinost«. Članku je pripisala te-le vrstice: Z radostnim srcem pozdravljamo ta prekrasni predlog! Stotera hvala g. Jovanoviću! Omenjeni gospod je naš dober prijatelj izza odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani, ob

*) To so resnične besede!